

MATEI
VIȘNIEC

Dezordinea
preventivă

roman

POLIROM
2017

Înainte de căderea comunismului, istoricii din lumea marxistă divizau evoluția omenirii în *orînduiri*. Cuvînt urît, dar nu fără o anumită încărcătură sugestivă. Orînduirile erau, în virtutea acestei viziuni care se regăsea în toate manualele școlare, în număr de cinci: orînduirea comunei primitive, orînduirea sclavagistă, orînduirea feudală, orînduirea capitalistă și orînduirea comunistă. La baza acestei diviziuni se afla un criteriu economic, cel al organizării modului de producție. Cum pentru Marx toate explicațiile legate de om și de societate trebuiau găsite în fundamentele economice ale relațiilor umane, ultima orînduire, cea comunistă, era considerată ca fiind *indepasabilă*, culmea aventurii omului pe pămînt, obiectivul natural al evoluției societății și expresie a *sensului istoriei*.

Căderea comunismului a perturbat acest edificiu și a obligat la o revizuire a manualelor școlare pe jumătate din planetă. Vrînd-nevrînd, istoricii și oamenii de rînd în general au recunoscut că de fapt capitalismul are, în raport cu sensul istoriei, o relație mult mai organică decît comunismul. După 1990 s-a văzut că nu comunismul este *indepasabil*, ci capitalismul. Și totuși, o nouă orînduire urmează după cea capitalistă: nu greșim dacă o numim *orînduirea mediatică*.

Cînd intrați în bisericile din Occident, fie ele catedrale, bazilici sau simple biserici de țară, nu se poate să nu descoperiți în interiorul lor un obiect ciudat care seamănă cu un fel de dulap...

Este *confesionalul*. În marile catedrale, *confesionalele* sunt chiar mai multe: două, trei, patru... Înșirate de-a lungul peretilor, uneori așezate de o parte și de alta a intrării principale în biserică, aceste *dulapuri* cu uși laterale, prevăzute uneori cu mici ferestruici și cu un fel de cortine care ascund de ochii lumii decorul lor interior, aceste *dulapuri* par scoase direct de pe o scenă de teatru. Ele au ceva *teatral*, dar și neliniștitor în același timp. Uneori pe ele figurează diverse inscripții, în general formule scurte de genul: nu uita că intrând aici trebuie să-ți descarci total sufletul.

Confesiunea (sau *spovedania* la creștinii ortodocși) a fost însă mai mult decât o *descărcare* a sufletului, a fost o obligație. Biserica, în elanul ei totalitar, a organizat *descărcarea* sistematică și obligatorie a sufletelor. A te spovedi sau a te confesa era o obligație pentru *credincios*. Omul era obligat să intre din când în când în confesional unde, de cealaltă parte a ferestruicii, ca la *vorbitor*, se afla preotul, cel căruia trebuia să-i spui tot. Din punctul de vedere al bisericii, ca și al tuturor celorlalte forme de ideologie totalitară, nu există om sau cetățean nevinovat. Supus păcatului prin natura sa, omul trebuia să se supună spovedaniei sau confesiunii prin natura dogmei. Au fost secole când biserica a controlat, prin intermediul *obligației* impuse tuturor credincioșilor de a se confesa, toate sufletele enoriașilor. Cu mențiunea că pe orice necredincios Inchiziția îl ardea pe rug.

Din această experiență totalitară a omenirii, cea mai *implinită* de pînă acum, care a avut și durata cea mai lungă, se inspiră și Agenția noastră. Orînduirea mediatică este de fapt instaurarea unei noi religii. Orice cetățean trebuie să fie consumator de știri și să aibă un contact susținut cu mediile de informare. Viața nu poate fi concepută, de altfel, în ziua de astăzi, fără un contact zilnic cu mediile de informare, așa cum viața nu putea fi concepută, în Evul Mediu, fără un contact zilnic cu biserica

și cu arsenalul ei (icoane, sfinți, rugăciuni, ritua-
luri, slujbe, pelerinaje, posturi etc.).

Religia mediatică este și ea o formă de control
al sufletelor. Numai că spovedania (sau confesiunea)
se face în sens invers. Altfel spus, astăzi, noi ne
spovedim sau ne *confesăm* lor. Noi, adică noi, *medi-
ile de informare*, îi oferim *credinciosului* o confe-
siune continuă, 24 de ore din 24. Confesionalul a
luat astăzi forma televizorului, a aparatului de
radio, a presei scrise, a internetului, a telefonului
mobil, a iPod-ului și așa mai departe. Confesându-ne
fără încetare, obligându-l pe *credinciosul mediatic*
să asiste măcar câteva ore pe zi la acest ritual,
operăm de fapt o *ușurare a sufletului său*. Omul
care nu ascultă astăzi măcar o dată pe zi știrile
se simte la fel de vinovat ca și credinciosul care, în
Evul Mediu, nu-și făcea spovedania săptăminală.
Imposibil astăzi să-ți imaginezi viața în afara medi-
ilor de informare, cum era imposibil să-ți imaginezi
viața, în Evul Mediu și chiar ceva mai târziu pînă
la șubrezierea edificiului religios, în afara bisericii.

Orînduirea mediatică sau globalizarea sunt prac-
tic două noțiuni identice. Aceste explicații sunt
destinate numai cadrelor noastre superioare. Inutil
de căutat astăzi *ceva* în sufletele *enoriașilor* noștri.
Sufletele lor conțin ceea ce le punem noi acolo:
altfel spus imaginile, ideile și modelele vehiculate
de noi, începînd cu iluzia libertății de gîndire.

(Agenția mediatică DP. Document intern.
Grad de confidențialitate AAA.
Sursă: Sicklyleaks.)

(Tentativă de intrare în contact
cu o ființă interioară)

Printre persoanele pe care le port în mine se mai află și un omuleț speriat, smochinit, chircit, extrem de stingaci și nesigur, incapabil să mă privească în ochi. Un omuleț supărat pe el însuși, izolat într-o localitate aflată undeva la capătul lumii, ros de remușcări, incapabil să iasă din dilemele sale...

Acest omuleț a fost tatăl meu. Uneori îl simt ca pe un cadavru. Un cadavru necesar, nu pot să renunț la el, dar nu pot nici să-l ejectionez din mine.

Omulețul-cadavru îmi scrie o scrisoare pe an. Scrisoarea vine mereu cam cu două, trei zile înainte de aniversarea mea și uneori chiar în ziua aniversării. Le păstrez pe toate într-o cutie de carton, în ordinea sosirii, întrucât, în materie de limbaj, reprezintă tot ce poate fi mai *muribund*.

Omulețul nu știe să găsească tonul potrivit pentru a-mi vorbi și nici pentru a-și vorbi. Citindu-i scrisorile simt cât de mult s-a chinuit ca să le înceapă și apoi ca să le dea carne și apoi ca să le termine. Frazele sunt torturate, scrisul său este unul tremurat și lăbărțat. Cum nu știe ce să-mi spună din multele lucruri pe care vrea să mi le spună, lăbărțează cuvintele ca și cum prin această dilatare grafică ar încerca să-mi comunice lucruri în plus.

Cum omulețul nu știe să scrie printre rînduri, tot ce scrie are ceva plîngăcios, monoton și lipsit de umor. Când mama l-a alungat din viața noastră,

i-a cerut să nu-și facă în niciun caz apariția pînă la majoratul meu. Așa se face că prima scrisoare mi-a sosit chiar în ziua cînd împlineam 18 ani.

Dragul meu fiu,

(Incredibil, cum să începi o scrisoare în felul acesta, după ce nu ți-ai mai văzut copilul de 11 ani? Și totuși scrisorile trebuie începute cumva.)

Luna aceasta împlinești 18 ani. A venit, poate, momentul să ies din tăcere și să-ți scriu. Îți urez, întîi de toate, LA MULȚI ANI! O fac cu inima strînsă, întrucît mă gîndesc la toți acești ani cînd n-am fost lîngă tine. Sunt sigur că îți amintești de momentul plecării mele. Ai simțit, poate, că în tot acest timp m-am gîndit la tine. Aveai 7 ani cînd a trebuit să vă las singuri, pe tine și pe mama. Dar să știi că nu te-am uitat niciodată. Și să mai știi că m-am gîndit fără încetare la tine în toți acești ani.

(Uf!)

A venit, poate, momentul să auzi și versiunea mea în legătură cu teribila dramă care ne-a destrămat familia. Aș vrea să-ți explic cîteva lucruri sau cel puțin să mi le explic mie, atît cît se poate.

Dacă nu ți-am scris pînă acum a fost numai și numai pentru a-mi respecta cuvîntul dat. I-am promis atunci un anumit lucru mamei tale, femeia care este încă, legal vorbind, soția mea. O cunoști foarte bine și tu, ai cunoscut-o probabil din ce în ce mai bine în toți acești ani. Nu este o femeie obișnuită și nimeni nu a reușit vreodată nici să o scoată din încăpăținare și nici să treacă peste voința ei. Acesta este adevărul, lucrurile sunt cum sunt și eu am fost dezarmat în fața lor.

(Uneori îmi vine să-l iau de gît pe omuleț, dar cum îl simt foarte mic, din ce în ce mai mic, mai ales în fața scrisorilor sale, mi-e frică să-l scutur prea tare.)

Îți amintești, probabil, de o anumită călătorie pe care am făcut-o înapoi, în țara în care te-ai născut,

după căderea comunismului. Aveai șapte ani atunci și refuzai în continuare să vorbești. Era în ianuarie 1990. Ne-am dus cu o mașină pe un drum plin de gropi, ningea tot timpul și ne-a fost greu să găsim acel oraș înconjurat de uzine abandonate... Până la urmă ne-am oprit în fața unei clădiri împrejmuite de un gard murdar de beton înalt de doi metri. Ne-am instalat acolo în fața acelei clădiri unde așteptau și alte familii. O amnistie urma să fie semnată dintr-un moment în altul pentru „trădătorii de țară”. Toate persoanele condamnate pentru „încercare de trecere frauduloasă a frontierei” urma să fie eliberate. În mod normal am fi avut dreptul să o vedem pe mama ta la vorbitor, dar ea a refuzat să ne vadă la vorbitor, voia să fie liberă în momentul în care urma să ne vadă. Sau mai bine zis să te vadă, întrucât cu mine nu mai dorea să aibă nimic de împărțit.

Îți amintești fără îndoială și acel moment, când mama ta a ieșit pe poarta clădirii. Eram acolo amândoi, ținându-ne de mână. Mama ta a ieșit împreună cu un grup de femei și tu ai recunoscut-o imediat.

Eu însă nu am recunoscut-o, femeia pe care o știam și pe care o iubișem și o luasem de soție se schimbase total. Cei aproape doi ani de detenție lăsaseră fără îndoială niște urme, dar schimbarea avea și alte cauze, mai profunde. Persoana din fața mea nu mai era soția mea, avea alte trăsături, o altă expresie, o altă privire. N-aș putea spune că îmbătrânise, pur și simplu se transformase facial și, lucru surprinzător, se dilatasese corporal, nu mai avea aceeași siluetă. Mult mai târziu mi s-a spus că unii se îngrașă în închisoare din cauza mîncării proaste.

Pentru tine, însă, ea era aceeași, era mama ta și ai început imediat să-i vorbești. Și ea la fel, după doi ani de tăcere totală, a început să-ți vorbească. Și ai vorbit așa fără încetare, în mașină, după aceea în hotelul unde închiriasem două camere. Iar tu erai atât de mîndru încît îi puteai vorbi în patru limbi, în românește, în sîrbo-croată, în germană și în franceză. Chiar și astăzi nu reușesc să-mi explic